

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 3Cdo/291/2013
Identifikačné číslo spisu: 2306215756
Dátum vydania rozhodnutia: 21.04.2016
Meno a priezvisko: JUDr. Daniela Sučanská
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2016:2306215756.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu B. I., bývajúceho v A., zastúpenému JUDr. Jurajom Hadrbulcom, advokátom so sídlom v Bratislave, Riečna č. 2, proti žalovanému MACH TRADE, spol. s r.o., so sídlom v Sereďi, Niklová, IČO: 31347011, zastúpenému JUDr. Františkom Farkašom, advokátom so sídlom v Bratislave, Háľkova č. 5, o náhradu škody z choroby z povolania, vedenej na Okresnom súde Galanta pod sp. zn. 16 C 224/2006, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Trnave z 30. mája 2013 sp. zn. 9 Co 487/2012, rozhodol

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky:

1/ o d m i e t a dovolanie proti výroku rozsudku Krajského súdu v Trnave z 30. mája 2013 sp. zn. 9 Co 487/2012, ktorým zrušil rozsudok súdu prvého stupňa vo výroku o priznaní sumy 6 306 € a konanie zastavil s tým, že vec v tejto časti bude po právoplatnosti rozhodnutia postúpená Sociálnej poisťovni,

2/ z r u š u j e rozsudok Krajského súdu v Trnave z 30. mája 2013 sp. zn. 9 Co 487/2012:

a/ vo výroku, ktorým zrušil rozsudok súdu prvého stupňa vo výroku o priznaní sumy 10 510 € a konanie zastavil,

b/ vo výroku, ktorým zmenil rozsudok súdu prvého stupňa o priznaní sumy 2 522,40 € tak, že žalobu v tejto časti zamietol,

a vec mu v rozsahu zrušenia vracia Krajskému súdu v Trnave na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

Okresný súd Galanta rozsudkom z 24. septembra 2012 č.k. 16 C 224/2006-329 zviazal žalovaného v lehote 3 dní zaplatiť žalobcovi 19 338,40 € a vo zvyšku žalobu zamietol. Rozhodol tiež o trovách konania medzi účastníkmi konania. V odôvodnení uviedol, že v konaní bolo preukázané, že u žalobcu bola 14. novembra 2005 zistená choroba z povolania (chronická choroba z olova a jeho zlúčenín), za ktorú zodpovedá žalovaný. Vykonaným dokazovaním dospel k záveru, že žalobca si poškodenie zdravia v súvislosti s chorobou z povolania v podstatnej miere zapríčiniť svojím zavinením, a to opakovaným vedomým nerešpektovaním právnych ako aj interných predpisov žalovaného na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, hoci bol riadne s nimi oboznámený a žalovaný ich znalosť a dodržiavanie sústavne vyžadoval a kontroloval. Žalobca porušoval predpisy najmä tým, že nepoužíval ochrannú

prilbu, fajčil v objekte, kde bol zákaz fajčenia, nedodržiaval hygienické pravidlá, pred nástupom do práce požíval alkoholické nápoje. Preto zo žalobcom uplatneného nároku na náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia, vrátane požadovaného 50 % mimoriadneho zvýšenia podľa § 5 ods. 5 zákona č. 437/2004 Z.z. o náhrade za bolesť a o náhrade za sťaženie spoločenského uplatnenia (ďalej len „zákon č. 437/2004 Z.z.“), žalobcovi priznal náhradu vo výške zodpovedajúcej základnému počtu bodov (1600) vo výške 16 816 € a zvýšenie náhrady v rozsahu 15 % vo výške 2 522,40 €, ktoré zodpovedá veku, zdravotnému stavu, spoločenskému postaveniu žalobcu a vyjadruje spoluzodpovednosť žalobcu za ohrozenie zdravia vo výške 85 %. O trovách konania medzi účastníkmi rozhodol podľa § 142 ods. 2 O.s.p.

Na odvolanie oboch účastníkov konania Krajský súd v Trnave rozsudkom z 30. mája 2013 sp. zn. 9 Co 487/2012: 1/ „zmenil“ rozsudok súdu prvého stupňa vo výroku, ktorým bola žalobcovi priznaná suma 10 510 € tak, že v tejto časti zrušil rozsudok a konanie zastavil, 2/ zmenil rozsudok súdu prvého stupňa o priznaní sumy 2 522,40 € tak, že žalobu v tejto časti zamietol, 3/ „zmenil“ rozsudok súdu prvého stupňa v časti priznanej sumy 6 306 € tak, že rozsudok v tejto časti zrušil a konanie zastavil s tým, že vec v tejto časti bude po právoplatnosti rozhodnutia postúpená Sociálnej poisťovni, 4/ zrušil rozsudok súdu prvého stupňa v časti trov konania, 5/ žalovanému nepriznal náhradu trov odvolacieho konania. Pokiaľ ide o výrok 1/ (náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia v sume 10 510 € zodpovedajúcej základnému počtu bodov - 1000) poukázal na to, že o tomto nároku bolo rozhodnuté Sociálnou poisťovňou rozhodnutím zo 4. júla 2006 č. 300-182/2006-2 tak, že nárok nebol žalobcovi priznaný, a rozhodnutie sa stalo právoplatným 6. septembra 2006. Bol toho názoru, že o nároku do tejto výšky sumy nemal súd s poukazom na § 104 ods. 1 O.s.p. a § 7 ods. 1 O.s.p. právomoc konať, keďže o ňom už rozhodol oprávnený orgán v zmysle zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení (ďalej len „zákon č. 461/2003 Z.z.“). Z dôvodu nedostatku právomoci súdu nemohol súd konať ani o nároku na náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia v sume 6 306 € zodpovedajúcej hodnote 600 bodov v zmysle tzv. dobodovania sťaženia spoločenského uplatnenia (výrok 3/), nakoľko žalobca doposiaľ tento nárok neuplatnil na oprávnenom orgáne - Sociálnej poisťovni. Preto v tejto časti zrušil rozsudok súdu prvého stupňa a konanie zastavil s tým, že po právoplatnosti rozhodnutia prvostupňový súd postúpi vec v tejto časti Sociálnej poisťovni. Pokiaľ ide o nárok na žalobcu na zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia priznanej súdom prvého stupňa v sume 2 522,40 € (výrok 2/) uviedol, že keďže oprávnený orgán žalobcovi náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia nepriznal, súd nemá právomoc rozhodovať o zvýšení tejto náhrady, z ktorého dôvodu žalobu v tejto časti zamietol. V nadväznosti na rozhodnutie vo veci samej odvolací súd zrušil súvisiaci výrok rozsudku súdu prvého stupňa o náhrade trov konania medzi účastníkmi (výrok 4/). Náhradu trov odvolacieho konania žalovanému nepriznal z dôvodu, že žalovaný nepodal návrh na priznanie náhrady.

Proti rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie žalobca. Navrhol, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konania. Namietal, že odvolací súd nesprávne konštatoval, že súd nie je oprávnený rozhodovať o uplatnených nárokoch vzhľadom na zákon č. 461/2003 Z.z. účinný od 1. januára 2004, ako i namietal nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom. Uviedol, že je pravdou, že Sociálna poisťovňa rozhodovala o nároku na náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia a že mu tento nárok nepriznala, avšak listami z 9. mája 2007 a 2. apríla 2009 ho priamo odkázala na podanie žaloby na súd, v ktorom by sa preukázalo, kto zavinil chorobu z povolania. Podľa žalobcu preto bolo povinnosťou súdu aj v tomto konaní rozhodnúť o miere zavinenia tak, aby bolo na základe toho možné uplatňovať právo u Sociálnej poisťovni.

Žalovaný vo vyjadrení k dovolaniu žalobcu uviedol, že rozsudok odvolacieho súdu je vecne správny, preto navrhol dovolanie zamietnuť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací [§ 10a ods. 1 O.s.p. (poznámka dovolacieho súdu: v ďalšom texte sa uvádza Občiansky súdny poriadok v znení pred 1. januárom 2015)] po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), dospel bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1, 3 O.s.p.) k záveru, že dovolanie je čiastočne dôvodné.

Pri posudzovaní prípustnosti dovolania vychádzal dovolací súd z toho, že dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.). Občiansky súdny poriadok osobitne upravuje prípady, kedy je prípustné dovolanie smerujúce proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu (§ 237 O.s.p.), kedy je tento opravný prostriedok prípustný proti rozsudku odvolacieho súdu (§ 238 O.s.p.) a kedy je prípustný proti uzneseniu odvolacieho súdu (§ 239 O.s.p.).

Dovolanie v častiach, v ktorých odvolací súd „zmenil“ rozsudok súdu prvého stupňa vo výroku, ktorým bola žalobcovi priznaná suma 10 510 € tak, že v tejto časti zrušil rozsudok a konanie zastavil (výrok 1/) a „zmenil“ rozsudok súdu prvého stupňa v časti priznanej sumy 6 306 € tak, že rozsudok v tejto časti zrušil a konanie zastavil s tým, že vec v tejto časti bude po právoplatnosti rozhodnutia postúpená Sociálnej poisťovni (výrok 3/), nesmeruje proti rozsudku, ale proti takým jeho zrušujúcim výrokom, ktoré svojou povahou umožňujú súdu rozhodnúť formou uznesenia (§ 221 ods. 2 O.s.p., § 223 O.s.p.), preto pri posudzovaní jeho prípustnosti treba vychádzať z ustanovenia § 239 O.s.p. Prípustnosť dovolania proti výroku 3/ rozsudku odvolacieho súdu treba posudzovať podľa § 238 O.s.p.

Napadnuté (zrušujúce) výroky 1/, 2/ rozhodnutia odvolacieho súdu nevykazujú znaky žiadneho z rozhodnutí uvedených v § 239 ods. 1 a 2 O.s.p., preto dovolanie proti nim v zmysle týchto ustanovení nie je procesne prípustné. Prípustnosť dovolania proti výroku 3/ rozsudku odvolacieho súdu je daná § 238 ods. 1 O.s.p.

Dovolanie možno odôvodniť len tým, že a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237, b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 O.s.p.).

Dovolací súd preskúma rozhodnutie odvolacieho súdu v rozsahu, v ktorom bol jeho výrok napadnutý. Ak nejde o vady uvedené v § 237, neprihliada na vady konania, ktoré neboli uplatnené v dovolaní, ibaže tieto vady mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 242 ods. 1 O.s.p.). Pri tom je viazaný nielen rozsahom dovolania, ale i v dovolaní uplatnenými dôvodmi. Obligatórne (§ 242 ods. 1 O.s.p.) sa zaoberá procesnými vadami uvedenými v § 237 O.s.p. a tiež tzv. inými vadami konania, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

Žalobca v dovolaní priamo netvrdil, že by konanie bolo postihnuté vadou konania v zmysle § 237 O.s.p.; z obsahu dovolania však možno vyvodiť námietku, že prejednávacia vec patrí do právomoci súdu a že napadnutý rozsudok odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.).

1. Dovolací súd má za to, že výrokom rozsudku odvolacieho súdu, ktorým „zmenil“ rozsudok súdu prvého stupňa v časti priznanej sumy 6 306 € tak, že rozsudok v tejto časti zrušil a konanie zastavil s tým, že vec v tejto časti bude po právoplatnosti rozhodnutia postúpená Sociálnej poisťovni (výrok 3/), nedošlo k porušeniu práva žalobcu na súdnu ochranu (§ 237 písm. f/ O.s.p.).

Náhrada za sťaženie spoločenského uplatnenia v sume 6 306 € sa týka tzv. dohodovania sťaženia spoločenského uplatnenia o 600 bodov na základe lekárskeho posudku z 13. marca 2009 vypracovaného doc. MUDr. T. K., PhD.

Z ustanovenia § 7 ods. 1 O.s.p. vyplýva, že v občianskom súdnom konaní súdy prejednávajú a rozhodujú spory a iné právne veci, ktoré vyplývajú z občianskoprávných, pracovných, rodinných, obchodných a hospodárskych vzťahov, pokiaľ ich podľa zákona neprejednávajú a nerozhodujú o nich iné orgány. Iné veci prejednávajú a rozhodujú súdy v občianskom súdnom konaní, len ako to ustanovuje zákon (§ 7 ods. 3 O.s.p.).

Podľa § 104 ods. 1 veta druhá pred bodkočiarkou O.s.p., ak vec nespadá do právomoci súdov, alebo ak

má predchádzať iné konanie, súd postúpi vec po právoplatnosti uznesenia o zastavení konania príslušnému orgánu.

Najvyšší súd Slovenskej republiky poukazuje na tú skutočnosť, že o nárokoch zamestnanca vyplývajúcich zo zodpovednosti zamestnávateľa za škodu spôsobenú pracovným úrazom alebo chorobou z povolania s výnimkou náhrady vecnej škody s účinnosťou od 1. januára 2004 Z.z. v zmysle zákona č. 461/2003 Z.z. rozhoduje Sociálna poisťovňa (príslušné organizačné zložky Sociálnej poisťovne); ide o konanie vo veciach dávkových.

Keďže v danom prípade nárok žalobcu na náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia vo výške predstavujúcej základné bodové ohodnotenie (600 bodov) vznikol po 1. januári 2004, nie je daná právomoc súdu na konanie o rozhodnutie o predmetnom nároku v zmysle § 7 O.s.p. (viď spoločné stanovisko občianskoprávneho a správneho kolégia zo 17. mája 2006 číslo Cpj 9/06).

So zreteľom na vyššie uvedené dovolací súd dovolanie žalobcu smerujúce proti vyššie uvedenej časti rozsudku odvolacieho súdu odmietol (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p.).

2. Pokiaľ ide o výrok rozsudku odvolacieho, ktorým „zmenil“ rozsudok súdu prvého stupňa vo výroku o priznaní sumy 10 510 € tak, že v tejto časti zrušil rozsudok a konanie zastavil (výrok 1/) z dôvodu, že o tomto nároku bolo už právoplatne rozhodnuté rozhodnutím Sociálnej poisťovne, dovolací súd má za to, že týmto postupom odvolacieho súdu došlo k vade konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.

Ako vyplýva z vyššie citovaných zákonných ustanovení § 7 ods. 1 O.s.p. a § 104 ods. 1 O.s.p. tieto vymedzujú právomoc súdov, spôsob jej skúmania a spôsob, akým súd v prípade zistenia tohto nedostatku postupuje. Vo všeobecnosti sa právomoc posudzuje ako oprávnenie určitého štátneho orgánu riešiť otázky, ktoré sú zákonom zverené do jeho kompetencie. Právomoc je základnou procesnou podmienkou, ktorej splnenie súd skúma z úradnej povinnosti v každom štádiu konania. Jej nedostatok je neodstrániteľný a vedie preto k zastaveniu konania s tým, že súd je povinný vec po právoplatnosti uznesenia o zastavení konania postúpiť príslušnému orgánu. Pri zistení nedostatku právomoci súdov vo veci konať, zákon nedáva súdu možnosť iného postupu, než toho, ktorý vyplýva z ustanovenia § 104 ods. 1 O.s.p., teda zastavenie konania a súčasne rozhodnutie o tom, ktorému inému orgánu bude vec postúpená. Na rozhodnutie o postúpení veci nemá žiaden vplyv ani prípadné zistenie, že o veci už bolo iným orgánom právoplatne rozhodnuté. Riešením prípadných ďalších procesných prekážok v konaní (či o veci už rozhodol k tomu príslušný orgán, atď.) je oprávnený sa zaoberať len ten iný orgán, ktorý je vo veci samej podľa zákona kompetentný konať. Orgánu, ktorému sa vec postupuje, nič nebráni, aby sám skúmal splnenie procesných podmienok, za ktorých môže vo veci konať.

Z dôvodov uvedených vyššie najvyšší súd vyššie uvedený výrok dovolaním napadnutého rozsudku odvolacieho súdu zrušil (§ 243b ods. 1 O.s.p.) a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

3. Dovolací súd za nesprávny považuje rozsudok odvolacieho súdu aj vo výroku, ktorým zmenil rozsudok súdu prvého stupňa o priznaní sumy 2 522,40 € tak, že žalobu v tejto časti zamietol (výrok 2/).

Odvolací súd odôvodnil v tejto časti rozsudok tým, že nie je daná právomoc súdu na rozhodovanie o nároku na zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia v zmysle § 5 ods. 5 zákona č. 437/2004 Z.z. z dôvodu, že oprávnený orgán náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia, ktorého zvýšenia sa žalobca domáha, nepriznal.

Právnym posúdením (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.) je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, keď súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo keď síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo keď zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

Otázka právomoci súdu na konanie a rozhodovanie o nároku na zvýšenie odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia bola v súdnej praxi najvyššieho súdu už riešená vo viacerých jeho rozhodnutiach, napr. R 27/2006, sp. zn. 2 Cdo 253/20044, sp. zn. 3 Cdo 295/2009, sp. zn. 7 Cdo 33/2011, sp. zn. 7 Cdo 2/2011, z ktorých jednoznačne vyplýva, že právomoc Sociálnej poisťovne nie je ani po 1. januári 2004 (po účinnosti zákona č. 461/2003 Z.z.) daná vo veciach nárokov na mimoriadne zvýšenie náhrady za bolesť a náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia a že o týchto nárokoch naďalej rozhoduje súd (§ 5 ods. 5 zákona č. 437/2004 Z.z.).

Keďže v tejto časti je rozsudok odvolacieho súdu založený na nesprávnom právnom posúdení veci o nedostatku právomoci konať o tomto nároku, žalobca dôvodne podal dovolanie podľa § 242 ods. 1 písm. c/ O.s.p. Preto najvyšší súd rozhodnutie odvolacieho súdu v tejto časti zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 243b ods. 1 O.s.p.).

Ak dôjde k zrušeniu napadnutého rozhodnutia, súd, ktorého rozhodnutie bolo zrušené, koná ďalej o veci. Pritom je právny názor súdu, ktorý rozhodoval o dovolaní, záväzný. V novom rozhodnutí rozhodne súd znova aj o trovách pôvodného konania a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.). Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.